„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свепа.

Претплата и огласи шаљу се администрацији, а рукописи Уредништву „БРАНИКА“ у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 19. У Новом Саду, у недељу 23. јануара (5. фебруара) 1905. Година XXI.

БИСКУП ШТРОСМАЈЕР
(1815—1905.).

Данас се навршује *деведесет година бискупу Штросмајеру*. Братски нам народ хрватски слави данас свога народнога *великана*, који је своме народу толика добра учинио да га је за навек обвезао. И ми Срби имамо узрока да се придружимо слављу браће Хрвата, јер Штросмајер био је ширих и виших погледа, те није чинио разлике између Хрвата и Срба, јер их је сматрао као рођену браћу, као један народ.

Штросмајер није био само великан у свом народу, већ за њега зна, може се рећи, читава Европа. Највећи енглески државник *Гладстон* стајао је у пријатељској преписци са Штросмајером, а какву је знамениту улогу имао Штросмајер на ватиканском *концилу* год. 1869.—1870. — то читав изображен свет зна. Тамо у величанственој Петровој цркви кад су се католички бискупи из читавог света: из Европе, Азије, Африке и Америке, њих више стотина скупили — Штросмајер је задивио читав тај знаменити концил својим класичним говорима на класичном латинском језику. Из онога доба седница ватиканског концила, датирало се велико пријатељство између Штросмајера и познатог славног париског арцибискупа *Дипанлуа*, који је све до своје смрти био највећи поштовач Штросмајеров.

Шта је све Штросмајер учинио за свој народ и каква славна улога њему припада у читавом Словенству, то је немогуће укратко описати. Штросмајер је стајао у тесној пријатељској вези са првацима свију словенских племена. Њему је у Ђаково долазио Ригер, кнез Сапјеха, Блајвајс, многи Руси, многи Бугари. Хрватски родољуби саставили и издали су поводом његове деведесетогодишњице једну велику књигу о животу и раду Штросмајаровом.

Што се тиче Хрвата, ту се може казати да је Штросмајер био управо душа препорађаја хрватског народа. Он је стотину и стотину хиљада жртвовао на културу свога народа. Југословенска академија, знаменита галерија слика у Загребу и многе друге културне установе — дела су бискупа Штросмајера. Какве је огромне своте он потрошио на образовање хрватске и друге словенске младежи, на многе уметнике и њихова дела, на издржавање часописа и новина — то се не да ни избројати. Штросмајер од свог великог прихода није готово ништа на себе трошио, живео је и живи у свом Ђакову као обичан католички жупник — а сав свој велики приход давао је и даје своме народу.

Штросмајер је играо у своје доба знамениту *политичку улогу*. Његово име значило је читав програм. Мађари су га из дна душе мрзили и Штросмајер је често говорио: Мађари би ме, да могу, у кашици воде попили. Штросмајер је био 1866. год. члан прве хрватско-славонске регниколарне депутације у Будимпешти. Кад је једном у разговору и у препирци са *Деаком* овога дотерао до дувара, Деак у шали рече Штросмајеру: Bischof, wir sind beide zu alt um einer vom andern etwas zu lernen (Бискупе, ми смо обојица сувише стари, а да би могли један другога поучити).

Штросмајер био је један од највећих говорника. На сабору у Загребу знао је одушевити читав сабор да одушевљеном клицању није било краја. Дана 5. дец. 1866. држао је у хрватском сабору свој знаменити говор који је трајао преко три сата. Случај је хтео да је после Штросмајера у продуженој вечерњој седници дошао на ред писац ових редака, те је исти у свом говору са *српског гледишта* надовезао на Штросмајеров говор. Од тог доба датира се пријатељство писца ових редака са Штросмајером, које ево скоро четрдесет година траје.

Штросмајер читавог свог века имао је један велики идеал, а то је: *јединство хришћанске цркве*. Са тим својим идеалом долазио је он више пута у конфликт са оним српским народом, који исповеда источну православну веру. Но ми смемо казати, да многи Срби нису разумели Штросмајера и да су често рђаво тумачили његов идеал као језуитску пропаганду. Ми знамо пак да је Штросмајер био *највећи непријатељ језуита*, па је баш због тога више пута долазио у конфликт са Штадлером, данашњим арцибискупом сарајевским.

Штросмајер поникао је из средине нашега народа у Славонији, поникао је у сеоском народу, те је љубио и љуби тај народ и говори најчистијим језиком тога народа. Штросмајер иако има свој идеал о јединству хришћанске цркве, он се свагда као прави родољуб држао оне лепе изреке: *брата је мио, које вере био*. Да међу Хрватима и Србима није правио разлике, да их је сматрао као један народ, доказ је, да је и Србе знао одушевити и кад је једном у Београду био, *Београђани* давали су му сјајну бакљаду и на тој бакљади држао му је значајан говор пок. *Јован Бошковић*. Да је Штросмајер заиста сматрао јединство цркве као неки идеал, најбољи је доказ, што је имао *одважности*, да приликом велике прославе прелаза Руса у Хришћанство, Русима у Кијев отправи онај знаменити поздравни телеграм, што је у Бечу највеће негодовање изазвао. Но кад му је у Беловару, приликом војничких маневара то негодовање са највишег места изречено, Штросмајер је изустио оне знамените речи: *моја је савест мирна*.

Кад је летос Штросмајеру у словеначком Рогацу (Рохичу) позлило, па се мислило да ће му крај бити, сви родољуби у Хрватској били су у највећој мери ожалошћени. Но Штросмајер и у својој деведесетој години опоравио се. Писац ових редака похитао је у Ђаково да види свога старог пријатеља. Нашао је свога пријатеља истина опорављена, али старост је своје учинила. Штросмајер је истина у својој деведесетој години још свежа духа, али оно живо кретање, оне варнице досетака и лепих мудрих речи као кад је некад у Рохичу са пок. Јованом Ристићем и са пок. бароном Јованом Живковићем, па и са писцем ових редака говорио о будућности јужних Словена — те негдање агилности према дубокој старости, наравно више не може бити. Али Штросмајер је још све једнако здрав и свеж, па кад види своје старе пријатеље, он се с њима са сузним очима грли и љуби.

Данас братски нам народ хрватски слави деведесетогодишњицу свога великана. И ми Срби, који знамо да Штросмајер са читавим жаром своје племените душе љуби свој род по ономе: брат је мио које вере био — можемо се придружити браћи Хрватима са усклликом: слава Штросмајеру! Живио!

П—Д.

Гроф Стеван Тиса у Бечу.

* * **Будимпешта,** 19. јан. (1. фебр.)

Синоћ је министар председник гроф Стеван Тиса отпутовао у Беч и данас пре подне у 10 часова био је на аудијенцији код Његова Величанства. Министар председник реферисао је краљу о поразу, који је претрпео на изборима, открио му је политичку ситуацију створену победом удружене опозиције и — поднео оставку целог кабинета. Овом приликом је то учинио усмено а набрзо ће и писмено поднети оставку уз опширнији меморандум, у коме ће садашња влада опширно изнети узроке данашњем стању.

Министар председник је уједно предложио краљу, да дозове к себи вођу дисидената грофа Јулија Андрашија и Његово Величанство је усвојило Тисин савет. Још у току данашњег дана послат је из дворске канцеларије позив грофу Андрашију да се прекосутра у петак пријави на аудијенцију. Решење садашње кризе постављено је данас у руке Његовог Величанства, које ће сада саслушавши мишљење угледнијих политичара именовати нову владу.

За само решење кризе од врло је велике важности: које ће политичаре дозвати краљ к себи. При решавању досадањих криза Његово Величанство увек је демонстративно мимоилазило вође Кошутове странке. Њих никада нису дозивали у двор да саслушају њихово мишљење. Ситуација се међутим изменила. Кошутова је странка досад била у знатној мањини према владиној странци и нарочито према оним странкама укупно, које су стајале на становишту поравнања с Аустријом. Сада је пак Кошутова странка најјача у парламенту, те она сада господари ситуацијом нарочито, ако и надаље остане у савезу с осталим опозиционим странкама. У круговима Кошутове странке очекују дакле, да ће краљ у току садашњег саслушавања угледних политичара морати попустити од досадањих традиција те дозвати к себи Кошута и грофа Апоњија, да саслуша и њихово мишљење. Да-ли ће пак Кошутовци и њихови савезници успети да приволе Његово Величанство, да овог пута дозове к себи и вође Кошутове странке, то ће показати најближа будућност. Свакако је пак значајно, да Кошутовци сад, кад су у већини гледају, да задобију и пријатељство, те да на тај начин створе све потребне услове, како би дошли на владу.

Његово Величанство је усвојило оставку грофа Стевана Тисе и судећи по томе, што је гроф Јулије Андраши први позван на аудијен-

цију, држе, да ће краљ састав новог кабинета поверити њему. Међутим ако се гроф Андраши буде примио те дужности, на њега чека тешка задаћа, да у парламенту створи себи већину. Питање је само: из којих ће их странака створити? Кошутовци, радећи на томе, да и њихове људе саслуша краљ, теже за тим, да нова влада буде упућена на њих, да се ослони на њих и евентуално да и они буду заступљени у новом кабинету. То би био први корак к остварању њихова програма.

Међутим мада су дисиденти склопили савез с Кошутовцима и с осталим опозиционим странкама — овај се споразум односио само на изборе и на борбу против Даниелова пословника. Избори су међутим свршени а Даниелов је пословник сахрањен. Споразум и савез с удруженом опозицијом не везује више грофа Андрашија као вођу дисидената: његове су руке дакле и према Кошутовцима слободне. Коалициона влада дисидената и Кошутоваца је дакле комбинација, која је још далеко од тог, да се може остварити.

Кад би дакле гроф Андраши саставио нову владу, не би му остало ништа друго, него да се ослони на досадашњу владину странку. Ова је странка готова да слуша сваког господара, а господи у Бечу такво би се решење кризе боље свиђало. У томе случају морао би гроф Андраши да склопи компромис с опозицијом или бар с Кошутовом странком. Кошутовци би пак сваку своју услугу влади добро уценили. Влада би можда и пристала али је питање, да ли ће и у Бечу пристати.

Шта се спрема.

(Акција адмирала Рождественског. — Стање на реци Шахе. — Унутрашњи немири.)

Петроград, 18. (31.) јан. 1905.

Жао ми је, што мој претпоследњи допис нисте примили; изгледа, да га је постигла судбина великог дела писама на крају године: изгубио се у новогодишњој гужви. Ви знате, да се извештачи новинâ радују, кад им кад и кад предсказивање упали; и у свом претпоследњем допису прорковао сам нешто, што се обистинило, зато ми је жао, што се баш тај допис изгубио... Ја сам наиме разложио у њему, да су *изгледи друге руске ескадре доста сикушни* и да ће се *Рождественски* тешко упустити у бој са моћнијом и модернијом јапанском флотом; случајно сам све то прорковао пре познатог чланка капетана *Кладо*, случајно се Рождественски озбиљно и спрема да чека поткрепљења из домовине; па код тако срећне коинциденције случајева да ми баш пошта у последњем тренуту пограби лаворике — то је жалосно!

Жалосно је по мене, али у опће не мења стање у овом рату, бар што се тиче догађајâ на мору. Још ће дуго трајати до одсудне битке на мору, јер за Русију тек онда има смисла озбиљно помишљати на њу, кад буде у стању поставити најмање толико бојних јединица, колико их броји Јапан. Ви питате, колика је управо јапанска флота? Хвала буди Енглезима и Американцима и велика је и доста је модерна; осим тога је увек у близини својих родних обала, па је увек у стању да исправи хаварије. Какав је према томе предузетак руске флоте, прочитаћете са географске мапе и сами. Погледајући на њу човек се и нехотице пита, да-ли је имало смисла, отправљати флоту, која успут мора да чека!

По новијим извештајима изгледа, да је *Куропашкин* почео да напада. Колико се операције на бојном пољу са зеленог стола у опће дају пресудити, тај неочекивани почетак нападаја има осим стратегијског и политичко залеђе. Нема сумње да онај део, који код такве зиме напада на таква утврђења, као што су јапанске позиције на Шахе, да тај део оперира у веома неповољним приликама; сваку нову позицију, коју задобије, ваља му наново утврдити, а то је на смрзнутој земљи доста трудно; област, у коју продире, опустошена је противником, тако да су реквизиције хране недовољне; тешко је и копати колибе у земљи против превелике зиме, трудно је сахрањивати мртве и носити рањене... Да су Руси крај свег тога до сад имали успеха, то се има приписати осим њиховој храбрости и тактичним покретима Јапанаца, који се повлаче к својим главним позицијама; зато и гласе најновије депеше куд и камо неповољније од првих. Карактеристично је по модерне ратове, да је већ у самим бојевима на предњим линијама пало више од 15.000 људи скупа; колико ће жртава тек искати главни окршај? Па колико кад проговоре наново опсадни топови из Порт-Артура?

Страна штампа, цртајући ужас и страјк у Петрограду и по другим руским градовима, вели, да ће унутрашње прилике приморати Русију, да прекине рат и да се приволи миру. И ту је жеља мати мисли! Чивутске би новине најрађе да збришу с географске карте онај огромни простор, који се опружа од Карпата до Тихог Океана. Ако верујете од прилике 20% од свега оног, што је по страним листовима стајало о последњим догађајима у Русији, онда ћете бити много ближе истини, него ако верујете половину. У осталом о унутрашњим приликама други пут више. **А. Х.**

Канонада у Србији.

Београд, 20. јануара 1905.

Од кратког времена отпочела је овде жестока канонада — разуме се — новинарска, чија се праска далеко, далеко разлеже!

Бој се бије, бије се из топова *разног калибра:* из брдских, брзометних и тешких. Сви ови наперени су *векином* против Србије, против њеног народа и његовог опстанка.

У тој битци као да ће страховити непријатељ Србије — *зеленаш*, — да победи, а то је *зајам*, *„дуг, — тај зло друг!“*

Државни зајам — зеленашки је изум, он прождире не само народе, него и државе. Он је узакоњен у свима државама. Он је тиранин, деспота и поборник свију зала. Он је отац социјалних, анархистичких и осталих револуција досадашњих векова! Зајам је несрећа, која у народу и држави ужасе спрема!

Ваљада Србија још није тако ниско пала, та она има још својих синова лозе *Карађорђа*, *Синђелића*, *Рајића*, *Чарапића и Вељка Петровића*, који ће смело *зеленашима* и њиним поборницима да довикну: **„довде и не даље!“**

* * *

Оно, што остали народи у највећој тишини извршују, то ми овде све *на велико звоно износимо*, у што се чак и непозвани умешаше да ово расправљају и о овом савете нам дају.

Писац ових редака написао је у 7. бр. овог листа чланак под насловом „Топовско питање у Србији“, који је у главном против зајма доста објективно писан и он је нашао овде повољног одзива.

Но многи ипак запеше за зајам, зајам, па опет зајам! Има данас људи, који без дуга, односно зајма, не могу ни да замисле да се може живети, па према томе држе да је немогуће топове и остале потребе без зајма набавити.

Н. пр. овдашња „Политика“ донела је у бр. 364. од 16. о. м. уводни чланак *„Не требају нам пробе топова“* од једног „Стручњака“, који је запео такођер за зајам.

Проба топова је најмање потребна, ово се управо и не тражи, него је главно питање, да-ли да се топови путем *зајма* или путем *отплате* поруче? *Са зајмом су два зла* и ми смо за ово последње мање зло, а не за оба. Прво је зло *зеленашки зајам,* са којим би се оно друго мање зло: исплата поручених топова са тако скупим новцем обавила. Близу је дакле памети, да се оно прво велико зло избегне и да се топови — *без зајма* — на отплату поруче. „Стручњак“ дакле вели прво *зајам* и онда топове и то *из Швајцарске или Белгије.* Ми смо опет тога мишљења, да се све ово и *без* зајма, рецимо код енглеске још *веће и боље* фирме набавити може.

Истодобно донела је и *„Штампа“* уводни чланак *„И по други пут Србији не треба зајам“*.

Писац овог чланка показао је много више родољубља. Исти предлаже, да Србија за ово све, себи потребне стројеве набави и да сама своје потребе по начину Јапанаца и Француза у својој тополивници израђује, са речима: „Свакоме је познато, да је у нашој тополивници у Крагујевцу још пре 50 година изливен први бронзани топ за време владе оца данашњег Краља Србије, и данас, када је већ извршено пуних 100 година од очајних бораба за слободу Србинову и 50 година од доба када је први топ изливен да би се продужило ослобођење осталих Срба Балканског Полуострва, ја мислим да би требало отпочети понова израду и то нових брзометних топова, опет у нашој тополивници“.

Јест ово је заиста врло лепо и ово треба без оклевања завести, али за потребе *будућих времена*, но за данашње наше потребе *ово је све касно!* Камо среће, да је то већ раније учињено, јер се данас на овако преустројство наше тополивнице не може чекати. *Што скорија набавка топова* тако је значајна и потребна, да она не трпи више одлагања, јер би нас догађаји најближе будућности овако неспремне прегазили.

Радмило.

Руско-јапански рат.

Руски и јапански извештаји о бојевима код Сандепу-а дијаметрално се разликују једни од других. Све оно, што руски извештаји износе као успех, јапански рапорти приказују као пораз. Ми верујемо руским извештајима, који се увек одликоваху истинитим приказивањем ствари, дочим су јапански и енглеске извештаје премашили у лагању.

Према данашњем телеграму из Токија Руси су опет отпочели акцију против левог крила јапанског.

Са манцурског бојишта.

— Даље вести о бојевима код Сандепу-а. —

Генерал *Куропашкин* јавља цару ове појединости о битки код Сандепуа:

„Ми смо својом артиљеријском ватром данас учинили, да се Сандепу запалио. Јапанци су од 15. јануара сваког дана бомбардовали два села, близу Сандепуа, која смо им ми пре тога били отели. Пред вече су прешли у офанзиву и напали су до поноћи четири пута на нас. али ми смо све њихове нападе одбили. Тек у два сата изјутра, кад сам ја дао наредбу да наши напусте та села, ми смо се повукли“.

Други извештај *Куропашкинов* овако гласи:

„Наша артиљерија бомбардовала је с успехом Сандепу. С једног нашег балона приметили смо, да Јапанци повлаче један део трупа из Сандепуа и да их шиљу некуда на запад. Своје положаје утврђују Јапанци што брже могу. Ми их непрестано бомбардујемо“.

Трећи телеграм генерала Куропаткина гласи:

„У 5 сати изјутра неколико јапанских батаљона из Сандепуа напали су село Бајтајце. Наше трупе одбиле су непријатеља. Целога дана наша артиљерија бомбардовала је неколико јапанских одељења југоисточно од Сандепуа. Хладоћа ноћу достиже до 25 степена испод нуле“.

Маршал *Ојама* јавља ово:

„На нашем десном крилу и у центруму Руси су отпочели битку 15. о. м. Док је њихова артиљеријска ватра била управљена против наших утврђења, дотле су њихове пешачке колоне предузимале нападе у разним правцима Све те њихове нападе ми смо на свима тачкама одбили. На нашем левом крилу непријатељ је бомбардовао Сандепу. Цела руска офанзива је спречена и сад се воде само на појединим тачкама артиљеријске борбе локалнога значаја.“

— Руси о скорашњој битци. —

Једна депеша која је стигла у Петроград „Новом Времену“ констатује да је у операцијама настало затишје, а руске губитке означава да су достигли 10.000 војника.

Најгоре је прошао Штакелбергов корпус. Јапанци су испочетка имали 10.000 војника а доцније су добили појачања у трупама, које су биле пред Порт-Артуром.

Дописник даље вели, да су Јапанци добацивали руским војницима писма у којима се каже: Руска војска узалудно лије крв, јер је Русију обавио пламен револуције. Бродарнице, фабрике и државна здања, све је погорело, те с тога Руси треба да се предаду.

— Рањени руски генерали. —

Рана у генерала Мишченка озбиљне је природе. Куршум му је размрскао кост и пробио чашицу на колену. Генерала Кондратовића ударио је куршум кроз прса, па се зауставио у кичми. Извршена је операција и куршум је извађен. Пуковник Андрејев из дивизионога штаба рањен је у главу. Рана је тешка.

НОВИ САД, 22. јануара 1905.

— Како радикали називају свој народ. Годинама су нас радикали клеветали, да ми народ зовемо *фукаром*. Ми смо им одговарали, да у народу има фукаре, али да *народ није фукара*. Сад су радикали пронашли, да ми „презиремо“ народ, што смо писали о нижим слојевима и о талогу. Ми смо им већ одговарали, па и сад одговарамо, да народ сачињава **једну целину,** која обухвата све слојеве и све сталеже у народу. Том народу ми се свагда клањамо, те пред *правом вољом народном* скидамо капу. Но како радикали називају свој радикалски народ, кад неће да парира? Год. 1901., кад су радикали приликом избора за загребачки сабор у Руми срамно пропали, онда је „Застава“ у свом броју од 3. новембра 1901. од речи до речи ово написала:

«Поједини људи, као из Буђановаца, Брестача, Сибача, Краљеваца, Петровца и из околине румске ишли су на избор не као слободни гласачи и савесни људи, већ *као оно* **марва** *кад наиђе жедна на валов* или *кад се пуште овце на солило.*»

Дакле чуј народе ти тамо у сувачама и на сеоским рогљевима, тебе радикали, кад нећеш да их слушаш, зову *марвом!* Увиђаш-ли сада, да су ти твоји пријатељи радикали прави *оксенари?*

— Ала се знају измотавати! Радикале највећма боле „безусловна благонаклоност“ на „мајском“, управо „Талијанском“ сабору. Сад хоће ово да парирају, па да се измотавају тиме, да су, забога, радикали у турско-књишком срезу поставили свога кандидата против Беле *Талијана*, дакле да тобоже није истина, да су они на „Талијанском“ сабору стајали у пријатељској вези са Белом Талијаном. Верујемо, потпуно верујемо, да они данас немају везе са Белом Талијаном, шта више да га из дна душе мрзе, али знамо и зашто. Од када је *Тисина влада* радикале ногом одгурнула, те им одузела Текелијин фонд, Бела Талијан данас не може да изврши обећања, што их је учинио радикалима на „мајском“ сабору. Наравно, да сад радикали морају мрзити Белу Талијана, па је разумљиво, да су му ставили против-кандидата. Али то измотавање радикала са „српским родољубљем“ врло је провидљиво и „рукопипателно“!

Политички преглед.

— Чеси и заједничка војска. Чешки лист „Narodni Listy позивају чешке заступнике, да при већању о контингенту војника захтевају, да се Чесима код заједничке војске уступе иста права, као и Мађарима.

— Арнаути против Аустро-Угарске. Београдска „Штампа“ донела је од свог дописника из Скадра ово писмо:

„Од угледних овдашњих Арнаута извештен сам, да се арнаутска „Народна Лига“ решила на један одсуднији корак, којим ће изаћи из своје досадашње резерве, и јаче обележити своје гледиште у погледу непријатеља Албаније.

У томе циљу главни одбор „Народне Лиге“ израдио је један меморандум и упутио га министрима спољних послова у Француској, Енглеској и у Италији. У Италију је, сем тога тај меморандум послат и многим важнијим политичким личностима.

„Народна Лига“ обраћа пажњу владама тих великих сила, да је Аустро-Угарска највећи непријатељ Албаније, и да систематично ради на томе да Арнауте позаваћа и Албанију окупира. Тога ради „Народна Лига“ моли велике силе да помогну Арнауте у њиховој праведној борби против непријатеља своје земље, и да не допусти продирање Аустро-Угарске према Албанији.

Тај меморандум овде је предлог општег разговора“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 22. јануара 1905.

— Парастос. Г. Пера *Добриновић*, наш одлични глумац, приредио је данас у 11 сати пре подне својој драгој упокојеној супрузи *Зорки*, глумици срп. нар. позоришне дружине, 40-дневни помен у овдашњој св.-успенској цркви. На парастосу беху колеге и колегинице и знатан број пријатеља и поштовача г. Добриновића.

— Обрао бостан. Пишу нам из *Сш. Бечеја:* „Код нас ће бити поновни избор, то знате, ал' не знате, да је Радовановић обрао бостан, а ево како. Кад су чули, да је гроф Тиса пао, званични апарат се одмах повукао, веле: боље је седети с миром, ко зна како ће испасти. Сад се Радовановић узда у радикале. Зет му облеће радикале и мољака их, каже им: „Мој тест је израдио „мајски“ сабор.“ Ми кажемо: на част вам с пекмезом! У опште врло траљаво стоји овде Радовановић. Једину наду има у поп-*Панти*, који је издао проглас на народ у корист Радовановића, али се овде, држи да ће тим пре обрати бостан Радовановић што је спао на поп-Панту. Поговара се да ће Коста *Дражић* сад помоћи Радовановића, ал' у то чисто не верују, јер познају Косту као „чврста“ карактера. Људи се сећају последњих избора, кад је Коста држао говор у корист народносног кандидата, а гласао за — *Чивуша!* Стева Лицидер чека заповест из Н. Сада и онда ће и он потпомоћи Радовановића са — једним гласом! Иначе паприкаша је остало још од првог избора, само да се погреје. Бирташи хвале Бога, што је хладно па неће ускиснути.“

— Са српског престола. Г. Душан *Мушицки*, секретар белгијског посланства у Београду, верио се са госпођицом *Зорком*, милом ћерком г. Ђоке *Стојковића*, умировљеног кр. судије, адвоката суботичког, и супруге му, госпође *Олге*. Срдачно честитамо вереницима и желимо им најлепшу срећу у будућем брачном животу њихову.

— Радост у црногорском двору. Са Цетиња јављају, да је 18. о. м. супруга кнежевића *Мирка*, кнегиња *Наталија* родила на Цетињу сина, коме су дали име *Станислав*.

— Нов управник вароши Београда. Досадашњи управник вароши Београда М. *Церовић*, пензионисан је, а на његово место постављен је Мих. *Рашковић*, начелник округа крагујевачког. — Церовић оставља иза себе врло неугодну успомену, јер су он и његова полиција више пута чинили разне премашаје, које је београдска штампа оштро осуђивала. Г. г. шпицлови, којима су под Церовићем цветале руже, биће канда једини, који ће жалити што је Церовић отишао.

— Разно из Србије. Српски престолонаследник *Ђорђе* положио је 16. о. м. испит из српске књижевности са одличним успехом. — У многим местима по западној Србији било је у последње време неколико земљотреса, који су срећом пролазили без икакве штете. У Крупњу се земљотреси још непрестано појављују, те је због тога народ јако преплашен. Нарочито се тамошњи свет боји да не експлодира руда, која се у брду налази, јер би тада могла да наступи велика катастрофа. — Министар-председник *Пашић* потписао је 18. о. м. трговински уговор, склопљен између Србије и Црне Горе. — У Србији је било концем прошле школске 1903./4. године 1262 народних школа, и то: мушких школа 1093, а девојачких 170. У тим школама било је 1349 учитеља и 856 учитељица. Ученика било је у почетку године свега 121.563 и то: мушких 94.575, а девојчица 26.988. На крају пак године 84.779 ученика и 21.981 ученица.

Новости са стране.

— Солгабиров варалица. Из Суботишта (Сомбатхеља) јављају: Алфреда *Миклошија*, солгабирова у Фелше-Еру, ових дана је нестало. Сад се испоставило, да је помоћу лажних сведоџаба дао себе наименовати за управног вецбаника. Његово дело се дознало и зато је морао бегати. Сад трагају за њим.

— У немоћном гневу. Ових дана се велики војвода од Хесен-Дармштата *Ернст Лудвиг* по други пут оженио, пошто се од прве своје жене принцезе *Викторије Мелите* развенчао. Кад је вел. војвода узимао принцезу Мелиту поклонио јој је 4 дивна коња. Сад кад се велики војвода наново оженио, у врту розенауског дворца грунуше четири метка, који убише некадашњи поклон великог војводе, који одузе срце од Мелите, а оставио јој само четири коња. Међутим принцеза је нашла, ко ће јој тугу разблажити. То је руски Велики Кнез *Кирило*, који се после пропасти „Петропавловска“ вратио с бојишта. Држи се, да ће се Велики Кнез у скоро оженити бившом хесенском великом војвоткињом.

НОВИЈЕ.

Београд, 21. јануара. Министар финансија др. *Пачу* поднео је *оставку*, која му је и примљена.

Петроград, 21. јануара. Цар, царица и царица удова дали су 50.000 рубаља као помоћ породицама погинулих и рањених приликом немира. — Фабриканти су изјавили, да неће предузимати никакве мере противу вођа страјка. — Мост преко Фонтанке срушио се у тренутку када су преко њега пролазили драгонери. 30 драгона с коњима, многи пролазници и кола сурвали су се на лед; коњи су разбили лед и пали у воду; једног драгона је нестало.

Петроград, 21. јануара. У већини градова радници су се вратили на рад. Општински одбор је упутио Свјатополку Мирском меморандум, у коме му жели, да поправи здравље и да га види у првим редовима оснивача препорођене Русије.

Цариград, 21. јануара. Битољски валија јавља, да су турске трупе у Кичеву убиле *Арсова*, вођу једне бугарске устаничке чете.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Криза у Угарској.

Будимпешта, 22. јануара. Гроф Јулије Андраши саветоваће се данас пре подне са Фрањом Кошутом, а можда ће ступити у свезу и са осталим члановима акционог одбора здружене опозиције.

* * *

Пад Пашићева министарства.

Београд, 22. јануара. Министар-председник Никола Пашић поднео је краљу **оставку министарског кабинета**. Краљ је оставку примио. (И тако је ипак Пашић извукао краће у топовској кампањи! — Ур. „Бр.“)

* * *

Покрет у Русији.

Петроград, 22. јануара. У руској Пољској траје и даље покрет. У Лођу (Lodz) пуцано је на раднике, од којих је 6 убијено, а 48 рањено.

* * *

Руско-јапански рат.

— Крвава битка код Сандепу-а. —

Токио, 22. јануара. Руси су опет отпочели акцију против левог јапанског крила. На обе стране води се жестока топовска паљба.

Токио, 22. јануара. Напад Руса на лево јапанско крило и покушај да ово заобиђу, потпуно је осујећен, јер Руси нити су напад помагали топовском ватром на другим тачкама, нити су га коњичким покретима подупирали. У тим бојевима учествовало је више војске него што се до сад мислило. Битка се водила у јакој снежној бури. Положај Јапанаца беше из почетка критичан, јер је њихово лево крило претрпело тешке губитке, чиме је најкрајњи део крила приморан да узмакне. Дошло је до огорчене борбе, те Јапанцима на послетку пође за руком да сузбију Русе. Руске трупе, што беху постављене код Сандепу-а, Јапанци су заобишли и скоро их потпуно уништили; само 200 Руса предало се. Ноћу је извршен општи напад, при чему Јапанци претрпеше тешке губитке. На послетку се Руси повукоше, те је село Хејкоутај на јуриш заузето, при чему је 4. руски пук смлављен.

Мукден, 22. јануара. Руси приписују свој пораз надмоћности јапанске артиљерије; и јапанска пешадија показала се надмоћнијом од руске коњице.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ПОЗИВ

НА

тринајсту редовну главну скупштину

прве сентомашке штедионице деоничарског друштва

која ће се одржати 19. фебруара по р. к. у 2 часа после подне у заводским просторијама.

Дневни ред:

1.) Избор 3 члана за оверовљење присутних деоничара.
2.) Извештај управног одбора о пословању и поднашање завршних рачуна за год. 1904. са предлогом о подели постигнутог чистог добитка.
3.) Извештај надзорног одбора.
4.) Давање разрешнице управи и надзорном одбору.
5.) Избор управитеља.
6.) Избор за попуњење управног и надзорног одбора.
7.) Евентуални предлози.
8.) Избор 3 деоничара за оверовљење скупшт. записника.

Рачун изравнања

Актива — *Пасива*

	К	п	К	п		К	п	К	п
Благајна			37286	40	Деоничарска главница			100000	—
Менице			808408	98	Резервни фонд			57510	85
Обвезнице			194413	50	Неподигнут делимак од г. 1898	80	—		
Хипотекарни зајмови			84285	23	„ „ „ „ 1900	142	—		
Папири од вредности			1700	—	„ „ „ „ 1901	40	—		
Намештај	600	—			„ „ „ „ 1902	40	—		
10% отпис	60	—	540	—	„ „ „ „ 1903	40	—	342	—
Дужници по текућем рачуну			6866	41	Веровници			683	88
					Улог	786689	17		
					Капитализирана камата	26117	79	812806	96
					Реесконтоване менице			142500	—
					Пренос за год. 1905.			2556	83
					Чиста добит			17100	—
			1133500	52				1133500	52

Рачун губитка и добитка

Дугује — *Потражује*

	К	п	К	п		К	п	К	п
Плата	5853	36			Камата од есконтованих меница и обвезница	62986	30		
Станарина и управни трошкови	2051	65	7904	99	Камата од хипотекарних зајмова	5508	05	68494	35
Државни порез	4356	34							
Општински прирез	1693	74							
10% порез на камату	3029	25	9079	33					
Камата на улог:									
капитализирана	26117	79							
исплаћена	4175	16	30292	95					
Камата на реесконтоване менице	1560	25							
Преносне камате	2556	83	4117	08					
Чиста добит			17100	—					
			68494	35				68494	35

У Сентомашу 31. децембра 1904.

Ника Н. Николић с. р.
благајник.

Лазар Дунђерски с. р.
председник.

Стеван Дунђерски с. р.
прив. управитељ.

Ђура Петковић с. р.
главни књиговођа.

Са главним и споредним књигама сравњено и у реду пронађено.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Тоша Хаџић с. р.

Тоша Јанковић с. р.

Светозар Гавански с. р.

51 1—1

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“.

Штампарија деоничарског друштва „Браника.“